

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคถิ่นไทย

นายทะเบียนพรรคการเมือง ยื่นคำร้องเพิ่มเติมว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคถิ่นไทย เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนพรรคการเมืองกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมทุกปีถัดมา พรรคถิ่นไทยไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคภายในเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๕ มีเหตุให้ยุบพรรคถิ่นไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้พิจารณาวินิจฉัยและสั่งสำนักการเมืองให้พรรคถิ่นไทยเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง

พรรคถิ่นไทยได้รับสำเนาคำร้องแล้ว ได้ยื่นคำชี้แจงว่า พรรคถิ่นไทยก่อตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ ยังไม่เคยได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง แต่ก็ได้ดำเนินกิจการทางการเมืองทั้งก่อนและหลังการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๕๔ ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบบัญชีรายชื่อและแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศจำนวน ๒๒๕ คน พรรคถิ่นไทยได้จัดส่งรายงานการดำเนินกิจการทางการเมือง และเอกสารต่างๆ ตลอดจนรายงานกิจการอย่างอื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง จำนวน ๑๐ ครั้ง ได้ส่งรายงานการดำเนินกิจการทางการเมืองตามความเป็นจริงและเข้าใจว่ารายงานการดำเนินกิจการทางการเมืองของพรรค ที่ได้ดำเนินการในปี ๒๕๕๓ ได้ส่งให้ผู้ร้องภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ถูกต้องและมีรายละเอียดอันเป็นสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ผู้ร้องได้รับเอกสารดังกล่าวไว้เรียบร้อยแล้ว แต่ไม่ได้มีการทักท้วง แต่เมื่อทราบว่ารายงานการดำเนินกิจการทางการเมืองดังกล่าวไม่สมบูรณ์ จึงได้เรียบเรียงใหม่ให้ถูกต้องตามแบบ แล้วส่งให้ผู้ร้องเมื่อวันที่ ๑๘

พฤษภาคม ๒๕๕๔ เมื่อผู้ร้องได้รับเอกสารรายงานการดำเนินการทางการเมืองที่ส่งให้ใหม่ก็มีได้
ทันที และมีได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ ผู้ถูกร้อง
จึงเข้าใจโดยสุจริตว่า ได้ส่งรายงานกิจการทางการเมืองครบถ้วน ตามเงื่อนไข มาตรา ๓๕ เมื่อผู้ร้อง
มิได้ทักท้วงแสดงว่า ผู้ถูกร้องมิได้มีเจตนาที่จะฝ่าฝืนและหลีกเลี่ยงการส่งรายงานการดำเนินการ
ทางการเมืองของพรรค หากเห็นว่ารายงานดังกล่าวของผู้ถูกร้องไม่สมบูรณ์ผู้ร้องก็ควรให้โอกาส
ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง การรายงาน
การดำเนินการทางการเมืองจะต้องทำภายในเดือนมีนาคมของทุกปี นายทะเบียนพรรคการเมือง
จึงต้องทราบว่าพรรคการเมืองใดส่งหรือไม่ส่งรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองภายในวันที่ ๑
เมษายน เมื่อปรากฏว่ามีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องยื่นคำร้องต่อ
ศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนด ๑๕ วัน กรณีของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
ภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๔ ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔
คดีของผู้ร้องจึงขาดอายุความ พรรคถิ่นไทยเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาล
รัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ยุบพรรคถิ่นไทย โดยผู้ถูกร้องคือ นายพิจิตต รัตตกุล เป็นการยื่นคำร้องผิดตัวบุคคล
ศาลรัฐธรรมนูญได้นั่งพิจารณาคดี ฟังคำแถลงของคู่กรณี

ฝ่ายผู้ร้องมีนายชนพันธ์ ศรีสาคร แถลงว่า พรรคถิ่นไทยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรค
เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของ
พรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด
และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมทุกปี ตามแบบรายงานการดำเนินการของ
พรรคการเมือง แบบ ท.พ. ๘ พรรคถิ่นไทยได้แจ้งรายงานการดำเนินการของพรรคในรอบปี ๒๕๕๓
เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่าพรรคถิ่นไทยไม่ได้
ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๓๕ มีเหตุให้ยุบพรรคถิ่นไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และ
มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๐

ฝ่ายผู้ถูกร้องมีนายพิจิตต รัตตกุล นายอัศวิน อภัยวงศ์ นายพรชัย ชาติวากร และนายพิทักษ์
สมพงษ์ แถลงมีข้อความทำนองเดียวกันว่า พรรคถิ่นไทยได้ตระหนักถึงเจตนารมณ์ของการปฏิรูป
การเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งต้องการให้ประชาชน
มีส่วนร่วมในการบริหารและการปกครองประเทศ โดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น สร้างฐานเศรษฐกิจ
ให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ นับแต่วันที่ก่อตั้งพรรคจนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๓ อันเป็นเวลา

ตามรอบปีปฏิทิน นับได้เพียง ๔ เดือนเศษ พรรคถิ่นไทยได้จัดทำกิจกรรมหลายอย่าง เช่น ระดมความคิด จัดทำนโยบายของพรรคให้สอดคล้องกับความเป็นจริง การประชุมสมาชิก กรรมการบริหารพรรค การพบปะประชาชน และการจัดเสวนาประชามนตรี เปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้มีส่วนร่วมและให้ประชาชน จากหลายอาชีพร่วมกันคิดหาแนวทางแก้ปัญหาของประเทศ พรรคถิ่นไทยได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและหลังการร้องขอให้ยุบพรรค ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่างๆ ภายใต้อำนาจของนายทะเบียนอย่างเคร่งครัด ได้ยื่นเอกสารและให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วยดีตลอดมา และได้ส่งเอกสารที่มีสาระสำคัญตามความเป็นจริงตามนัยของกฎหมาย มีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับในหัวข้อตามแบบรายงาน ท.พ. ๘ ส่งต่อนายทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด และส่งเอกสารทุกฉบับภายในเดือนมีนาคม ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองมิได้ทักท้วง จึงทำให้เข้าใจ โดยสุจริตว่า ได้ทำตามข้อกำหนดและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดแล้ว เนื่องจากเป็นกฎหมายใหม่และมีระเบียบปฏิบัติจำนวนมากค่อนข้างละเอียด ยากแก่การเข้าใจหากเห็นว่าขาดตกบกพร่องประการใด น่าจะช่วยแนะนำแก้ไขให้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนได้พิจารณาเอกสารของพรรค ที่ยื่นเมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน และวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ไม่รับเอกสารดังกล่าวและส่งกลับคืนมา เพราะเป็นการส่งรายงานเกินความจำเป็น และได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของพรรค เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้ทราบจากการประสานงานของเจ้าหน้าที่ของนายทะเบียนว่า เอกสารของพรรคที่ยื่นไป ๘ ครั้ง ภายในเดือนมีนาคมยังไม่เรียบร้อย ขอให้ยื่นเอกสารเพิ่มเติมให้เรียบร้อย อันเป็นภารกิจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗ เมื่อทราบเช่นนั้นพรรคถิ่นไทยได้รับตรวจสอบเอกสารที่ยื่นได้ทันทีพบว่า เอกสารดังกล่าวมีสาระสำคัญตามกฎหมายแล้ว แต่ไม่ได้แยกหมวดหมู่ให้ชัดเจนจึงได้เรียบเรียงเสียใหม่และเพิ่มเติมให้เรียบร้อยครบถ้วนเป็นหมวดหมู่แล้วส่งต่อนายทะเบียน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนยอมรับว่า เอกสารที่ยื่นเพิ่มเติมถูกต้องตามแบบที่กฎหมายกำหนด นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่มีเหตุที่จะยื่น คำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทย ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้ พรรคการเมืองรายงานกิจการของพรรค เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบกิจการและกิจกรรมหลากหลายของพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งพรรคถิ่นไทยก็ถือปฏิบัติตลอดมา ด้วยการส่งเอกสารดังกล่าวอย่างครบถ้วน และต่อเนื่องหลายฉบับ สาเหตุที่มีการร้องขอให้ยุบพรรคถิ่นไทยเพราะการประสานงานคลาดเคลื่อนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติงานด้านธุรการของพรรคและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พรรคถิ่นไทย มิได้มีเจตนาที่จะฝ่าฝืน มาตรา ๓๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ พรรคถิ่นไทยเป็นนิติบุคคลมีนายพิจิตต รัตตกุล เป็นหัวหน้าพรรค มีสถานะ

เพียงเป็นผู้แทนของนิติบุคคล คือพรรคถิ่นไทย ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องระบุให้นายพิจิตต รัตตกุล เป็นผู้ถูกร้องจึงไม่ถูกต้องและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๖๕ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในกำหนด ๑๕ วัน แต่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทยล่วงเลยเวลาดังกล่าวการยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ร้องแถลงปิดคดีทำนองเดียวกันกับที่แถลงต่อศาลรัฐธรรมนูญในชั้นพิจารณาและได้ชี้แจงเกี่ยวกับเอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นเอกสารที่มีข้อความเป็นไปตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ว่าได้ทำรายงานกิจการของพรรคการเมืองที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองดำเนินการภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด เอกสารทั้งหมดดังกล่าว นายทะเบียนเห็นว่าเป็นเอกสารที่ผู้ถูกร้องยื่นประกอบเรื่องขอให้นายทะเบียนพิจารณา ตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง ไม่ใช่เป็นการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาตามความหมายขององค์ประกอบ ตามมาตรา ๓๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเคยแจ้งเตือนในคราวประชุมผู้อำนวยการพรรคการเมือง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๔ มีผู้แทนของพรรคถิ่นไทยเข้าร่วมประชุมและรับทราบด้วย ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่แจ้งเตือนให้ผู้ถูกร้องทราบก่อนเป็นการเลือกปฏิบัตินั้นไม่เป็นความจริง ผู้ถูกร้องได้ยื่นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคถิ่นไทยต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามแบบ ท.พ. ๘ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งล่วงเลยเวลาเดือนมีนาคมตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ผู้ร้องไม่อาจอ้างเอาประโยชน์จากรายงานดังกล่าวนี้ได้ ที่เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองได้รับไว้ก็เพื่อประมวลเสนอนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖ วรรคสอง เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาดำเนินการกับทุกพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มิได้รับเรื่องไว้ในฐานะผู้มีอำนาจทำการแทนนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองรับทราบในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงถือวันดังกล่าวเป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองในวันนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง กำหนดให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ที่ผู้ร้องระบุชื่อนายพิจิตต รัตตกุล หัวหน้าพรรคถิ่นไทยเป็นผู้ถูกร้องในการร้องขอให้ยุบพรรคถิ่นไทย ย่อมหมายความว่า นายพิจิตต รัตตกุล ในฐานะหัวหน้าพรรคถิ่นไทย ซึ่งเป็นไปตามความในมาตรา ๓๕ แล้ว

ผู้ถูกร้องแถลงปิดคดีมีข้อความทำนองเดียวกันกับที่ได้ชี้แจงต่อศาลในการนั่งพิจารณา และแถลงเพิ่มเติมว่า สำหรับรายงานกิจการต่าง ๆ รวม ๘ ครั้ง ตามเอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ ที่ผู้ถูกร้องได้ยื่นภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งผู้ร้องได้รับไว้แล้วตามเอกสารหมายเลข ๑๑ นั้น เอกสารดังกล่าวมีสาระสำคัญถูกต้องตามความเป็นจริง ตามนัยของกฎหมาย มาตรา ๓๕ แต่ไม่ได้แยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน เมื่อได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องว่าเอกสารดังกล่าวไม่เรียบร้อย ให้ดำเนินการให้เรียบร้อย ผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการแก้ไข ได้นำสาระสำคัญตามเอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ มาเรียบเรียงเสียใหม่ให้ครบถ้วนแล้วจัดเป็นหมวดหมู่ส่งให้แก่ผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องรับไว้ถูกต้องแล้วและรับว่าเป็นเอกสารรายงานการดำเนินกิจการของพรรคตามที่กฎหมายกำหนด รายละเอียดปรากฏตามเอกสารหมายเลข ๕ และตามคำเบิกความตอบคำถามค้านของตัวแทนผู้ร้อง ก็ยอมรับว่า เอกสารหมายเลข ๕ เป็นแบบรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง (ท.พ. ๘) การรายงานไม่จำเป็นต้องรายงานให้เป็นไปตามแบบอย่างเคร่งครัดแต่ขอให้มีสาระสำคัญที่ทำให้เข้าใจการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทินและสามารถประกาศให้สาธารณชนทราบได้ก็เพียงพอแล้ว และยอมรับว่า เอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ ของผู้ถูกร้องมีข้อสาระสำคัญครบถ้วนตามแบบ ท.พ. ๘ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารเปรียบเทียบ หมายเลข ๑๒ จึงถือได้ว่า พรรคถิ่นไทย ได้ยื่นรายงานการดำเนินกิจการทางการเมืองถูกต้องครบถ้วนภายในกำหนดเวลา

มีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. คำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคถิ่นไทย แต่ระบุชื่อนายพิจิตต รัตตกุล หัวหน้าพรรค เป็นผู้ถูกร้องถูกต้อง หรือไม่

๒. คำร้องของผู้ร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขาดอายุความหรือไม่

๓. ผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองภายในกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ หรือไม่

ตามปัญหาข้อแรกที่ว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคถิ่นไทย แต่ระบุชื่อนายพิจิตต รัตตกุล หัวหน้าพรรคถิ่นไทยเป็นผู้ถูกร้อง เป็นคำร้องที่ผิดตัวบุคคลหรือไม่ ข้อนี้ผู้ถูกร้องอ้างว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ วรรคสอง โดยมาตรา ๑๕ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล พรรคถิ่นไทยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ พรรคถิ่นไทยจึงเป็นนิติบุคคล ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ ตามมาตรา ๒๐ วรรคสอง ให้หัวหน้าพรรคการเมือง เป็นเพียงผู้แทนของพรรคการเมืองแต่ตามคำร้องของผู้ร้องในช่องคู่ความระบุว่า ระหว่างนายธีรศักดิ์

กรรมสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายทะเบียนพรรคการเมือง) ผู้ร้อง กับนายพิจิตต รัตตกุล ผู้ถูกร้อง คำร้องของผู้ถูกร้องที่ให้ยุบพรรค ผู้ถูกร้องจึงเป็นคำร้องกล่าวหาผิดตัวบุคคลอันเป็นองค์ประกอบในข้อสาระสำคัญ จึงขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ วรรคสอง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ความประสงค์หรือการดำเนินกิจการของนิติบุคคล ย่อมแสดงออกหรือดำเนินกิจการ โดยผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๐ วรรคสอง บัญญัติว่า หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนพรรคการเมืองในการดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เมื่อนายพิจิตต รัตตกุล เป็นหัวหน้าพรรคถิ่นไทย จึงเป็นผู้แทนพรรคในการดำเนินการแทนพรรคถิ่นไทย ซึ่งเป็นนิติบุคคลและตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ก็บัญญัติให้หัวหน้าพรรคมีหน้าที่จัดทำรายงานกิจการของพรรคการเมือง การที่หัวหน้าพรรคไม่ดำเนินการตามมาตรา ๓๕ ผู้ร้องจึงร้องขอให้ยุบพรรคถิ่นไทย เป็นคำร้องที่ถูกต้องแล้ว ไม่ได้กล่าวหาผิดตัวบุคคลที่เป็นองค์ประกอบในข้อสาระสำคัญ อันเป็นการขัดต่อมาตรา ๑๕ และมาตรา ๒๐ วรรคสอง แต่อย่างใด

ตามปัญหาข้อต่อมาที่คดีของผู้ร้องขาดอายุความหรือไม่นั้น ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญล่วงเลยเวลา ๑๕ วัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ตามความเป็นจริงผู้ร้องทราบทุกกระยะว่า ผู้ถูกร้องได้จัดส่งรายงานการดำเนินกิจการทางการเมืองหรือไม่ ตั้งแต่เมื่อใด ตามเอกสารหมายเลข ๑๕ โดยครั้งแรกทราบ เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔ ครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่สามเมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคถิ่นไทย เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงล่วงเลยเวลา ๑๕ วัน แล้ว

ตามข้ออ้างของผู้ถูกร้องข้อนี้เป็นทำนองว่า มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง เป็นอายุความที่ผู้ร้องจะต้องยื่นคำร้องภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว หากไม่ยื่นเป็นอันขาดอายุความ ผู้ร้องไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคถิ่นไทยได้ นั้น

พิจารณาแล้ว เห็นว่า กำหนดระยะเวลา ๑๕ วัน ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง นั้น เป็นกำหนดเวลาธรรมดา เพื่อเร่งรัดให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรับดำเนินการ ไม่ใช่อายุความฟ้องร้องที่หากไม่ฟ้องหรือร้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าวทำให้คดีขาดอายุความ และศาลต้องยกฟ้องหรือยกคำร้องการที่นายทะเบียนร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แม้จะล่วงเลยเวลา ๑๕ วันแล้ว ก็ไม่ทำให้คำร้องของผู้ร้อง

เสียไปข้ออ้างของผู้ร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้น เมื่อวินิจฉัยว่าระยะเวลา ๑๕ วัน ไม่ใช่อายุความก็ไม่ต้องวินิจฉัยว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเรื่องที่มีเหตุให้ยุบพรรคการเมือง เพื่อกำหนดระยะเวลาว่า ระยะเวลา ๑๕ วัน เริ่มนับแต่เมื่อใด

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นข้อสุดท้ายที่ว่า ผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมือง ภายในกำหนดเวลา มาตรา ๓๕ หรือไม่ ข้อนี้ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ได้ยื่นรายงานการดำเนินการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๕ แล้ว และได้ดำเนินการทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างต่อเนื่อง และได้ปฏิบัติตามระเบียบตามกฎหมายต่างๆ ตามคำแนะนำของผู้ร้องอย่างเคร่งครัด ได้รายงานกิจการต่างๆ รวม ๘ ครั้ง ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ ปราบกฏตามเอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ รายงานกิจการทั้ง ๘ ฉบับ มีสาระสำคัญถูกต้องตามความเป็นจริง และเป็นไปตามเงื่อนไขของมาตรา ๓๕ ผู้ร้องได้รับรายงานดังกล่าวแล้ว ไม่ได้ทักท้วง ผู้ถูกร้องจึงเข้าใจโดยสุจริตว่า ได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายและวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดแล้ว เมื่อเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องได้รับการประสานงานจากเจ้าหน้าที่ของผู้ร้องว่า เอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ ไม่เรียบร้อย ผู้ถูกร้องได้รับตรวจสอบ แต่ก็เห็นว่าเอกสารนั้นมีสาระสำคัญครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด เพียงแต่มีได้แยกหมวดหมู่ไว้ชัดเจน จึงได้เรียบเรียงเรื่องใหม่ให้ครบถ้วนเป็นหมวดหมู่แล้วนำส่งแก่ผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ตามเอกสารหมายเลข ๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๕ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดและแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน”

พิจารณาแล้ว ตามมาตรา ๓๕ บัญญัติให้ นายทะเบียนออกข้อกำหนด และเงื่อนไขเพื่อให้ทำรายงานกิจการทางการเมืองเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ ซึ่งมีรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญตามแบบ ท.พ. ๘ มีข้อจะต้องรายงาน เช่น ทางเศรษฐกิจ การเมือง และอื่นๆ

ตามเอกสารหมายเลข ๑ - หมายเลข ๘ ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าเป็นรายงานกิจการของพรรคการเมือง แต่ยังไม่จัดหมวดหมู่ให้ชัดเจนจึงจัดหมวดหมู่เสียใหม่ ตามเอกสารหมายเลข ๕ นั้น พิจารณาตามเอกสารหมายเลข ๑ เป็นเอกสารยื่นประกอบการยื่นคำขอจัดตั้งพรรค หมายเลข ๒ เรื่องการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรค ฯ เรื่องการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค หมายเลข ๓ เรื่องการขอรับการจัดสรรเงินสนับสนุน หมายเลข ๔ หมายเลข ๕ และหมายเลข ๖ เป็นเอกสารประกอบการขอจัดตั้งสาขาพรรค หมายเลข ๗ เรื่องการส่งข้อมูลจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทิน

หมายเลข ๘ เป็นเรื่องรายงานเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ซึ่งต้องดำเนินการตามกฎหมายในเรื่องนั้นๆ ไม่ใช่รายงานกิจการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๓๕ สำหรับรายงานกิจการของพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ที่ผู้ถูกร้องอ้างส่งตามเอกสารหมายเลข ๕ เป็นรายงานกิจการของพรรคการเมืองตามแบบ ท.พ. ๘ ของนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่ก็ล่วงเลยเวลาตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ถือว่าผู้ถูกร้องไม่รายงานกิจการของพรรคการเมืองตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา ๓๕ มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคถิ่นไทย

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ